

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

---

4. köide Tallinnas, teisipäeval, 25. märtsil 1924 Nr. 12 (56)

Sisuu:

Toimetuse kommentaar

Dr. Ev. Ammende: Kas peab Lõuna-Eesti saama Riia kaubandus-koloniiks?

Dr. J. Grünfeld: Saksamaa põllumajandus 1923. a.

Ins. Sergius Scheljavin: Kas Pärnu-Valk või Pärnu-Tartu?

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Wäljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts. Tallinnas

Põhja Kinnitus-Aktsia-Selts,

Tallinnas

Tule & murdvarguse vastu, kaubaveo (transport) veoabinõude, väärtuste, ja reisijate õnnetuste ja koduloomade kinnitus.

Peakontor: Tallinnas, Suur Karja tän. 20.

Telegrammi aadress: PÕHJATULL.

Kõnetraat 1007.

Agendid igas linnas, alevs ja maakonnas.

**„Eesti Majandus’e“ järgmine
nummer ilmub**

messe- eelnumbrina

kahekordses suuruses ja laotakse A/S. „Näituse“ poolt huvitatud ringkondades hinnata laiali.

**Hea juhus kuulutajatele,
kes oma turgu sisemaal
laendada soovivad.**

**Meester. ja naister. palitu-, drapi
ning ülikonnariiete osakonna
lõpetamise puhul müük hinna-
alandusega**

20—25%

Kaubamaja

„STANDART“

Pikk tän. 12. :: Kõnetr. 13—19.

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.- Väljamaale Emk. 2000.-
pooleaastas " 500.- " " 1000.-

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafliline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

4. köide. Tallinnas, teisipäeval, 25. märtsil 1924. Nr. 12 (56).

Sisu: Toimetuse kommentaar. Dr. Ev. Ammende: Kas peab Lõuna-Eesti saama Riia kaubandus-koloniiks? Dr. J. Grünfeld: Saksamaa põllumajandus 1923. a. Ins. Sergius Scheljavin: Kas Pärnu-Valk või Pärnu-Tartu? Sise- ja väljamõa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 24. märtsil 1924.

Kuidas ühendada Pärnut tema tagamaaga? Herra Ammende on tõesti lugupidamisväärilise energiaga laiaroopalise Pärnu raudtee ehituse mõtte paari nädala jooksul käima suutnud panna. Teatud mõttes on see nagu Kolumbuse muna-tagant järele on kunsttükk igaühele arusaadav ja kerge. Kujutage enesele ette – teil on mere ääres korralik sadam ja on olemas raudtee-magistraal tuhandeid kilomeetrid pikk, mis otseteed selle sadama peale sihhib, aga millest selle ilma suurte mõjul sada kilomeetrit 50 aasta eest ehitamata jäi. Sadama linnasid on juba igasuguse lootuse kaotanud ja suiguvad edasi ka siis, kui selle ilma vägevad juba ammu näitelavalt on kadunud. Neile ei või seda ka sugugi pahaks panna, nagu teedeministerium poolametlikult teeb – nüüd on nad juba jälle virgad ja täis lootust. Teedeministeriumile enesele võiks vahest ette heita, et tal prillid veel Peterburist saadik tahmased on – elevanti ei ole ta ju ise ka tähele pannud. Ta on küll palju vaeva näinud, et kümne aasta peale ette raudteede ehituse kava valmistada, seal on ka ehituskulud markades ja välisvaluutas üles arvatud, aga selle plaani väärtus on ja jääb seniks nulliks ega ole tarvis tema kriitiseerimise peale aega viita, kui ei ole näidatud allikaid, kust raudteede ehitamist finantseerida. Joonesid kaardile tõmmata on kerge, mitte palju raskem ei ole neid nii ehk teisiti majanduslikult põhjendada, ka raud-

teede ehitamine nende joonte järele ei ole raske, – mis aga raske on, on ehituse finantseerimine, ja igasugune plaanitegemine tasub ennast ainult siis, kui finantseerimise plaan valmis on.

Sellelt seisukohalt tuleb ka mõlemaid konkureerivaid projektisid, mille kohta nende kaitsjate poolt artiklid järgnevad, hinnata. Mõlema variandi ehitamiseks tarvitame meie väliskapitaali. Tartu-Petseri tee on hädatarvilik meie sisemise läbikäimise mõttes, sest et ta suure põllumajanduslike ja metsaraiooni ilmaturule avab. Selle tee kui transiit-tee väärtust ei tohi üle hinnata. Tallinn saab sellega küll Pihkvale mõni kilomeeter lähemale (15 km., mõnede teadete järele aga ainult 4), kuid see vahe on nii väike, et selle põhjal vaevalt Riiaga võimalik on konkureerida, peale muidugi talvekuude. Ka talvine transiidivõimalus on muidugi seda väärt, et tema pärast liini ehitada, kuid liini peatähtsus seisab meie sisemise majanduslike arenemise hõlbustamises. Hoopis lootuseta näib aga olema selle liini jätkamine Pärnu peale üle Tartu.

Esiteks pandaks sellega Tallinn ja Pärnu võistlejate seisukorda ja teiseks ei ole selle projekti autor arvesse võtnud Tartu-Viljandi-Pärnu tee ehituse raskusi, mis selle teose ehitamise vististi küll kõige kallimaks teeksid kogu vabariigis. Raudtee, mida selles sihis tarvis on, ei pea minema mitte mõõda soid ja rabasid, vaid läbi „põldse“ maa – üle Vändra-Võhma-Põltsamaa-lõgeva. See ühendaks Pärnu Tartuga, nii palju kui Tartu

seada tarvitab, ja selle loomulik pikendus oleks Mustvee. Kuid see on tuleviku muusika. Tee ehitamisega üle Tartu avatakse Pärnule küll Tartu raionon võistluseks Tallinnaga, kuid saadakse vähe edasi Pärnu kui transiidiardeeria lõpusadamaks kujundamises, mille tegevus pealegi ei ole sihitud kaupade äratõmbamise poole meie oma peasadamast, vaid millel oleks oma iseseisv tagamaa, ning võistleja väljaspool meie oma riigi piire.

Kõigil neil põhjustel tuleb pidada loomulikku ainult kombinatsiooni Pärnu-Antsla ja Tartu-Petseri, mis, nagu M. Jaakson Dr. Ammende referaati kokku võttes, tähendas, väga õnnelikult üksteist täiendavad. Nende liinide ehitamine üksikult on kahtlemata odavam, kui liini Petseri-Tartu-Viljandi-Pärnu ehitamine, mõlema eraldi liini tasuvus on ka kahtlemata suurem, kui ühel liinil ja, mis kõige tähtsam, mõlema liini jaoks on väliskapitaali leidmine palju kergem, kui seda loota võib teise variandi jaoks, mille ehitus liig kallis on ja kasutuvus suure küsimismärgi all.

Tartu-Petseri ja Pärnu-Antsla liinid ei ole võistlejad; mõlema teostamine on hädatarvilik.

Kumbale eesõigust anda, see ei olene mitte nii palju majanduslistest või tehnilistest kalkultatsioonidest, kui sellest, misuguse liini jaoks ennem finanseerimise võimalused leitakse. Siin seisab eriti Pärnu äringkondadel ja ka linnaisadel suur ülesanne ees, mille läbiviimisest nende plaani täitmine eestkätt oleneb.

Eesti piiritus välisurul. Reaalpoliitikat, mille üle eelmises numbris kirjutasime, aetakse ka mujal ilmas. Poola kohta kirjutab nüüsgugune tõsine ajakiri, nagu „Economist“, et „piirikaubandus“ Venega, mis seal transiidi põhimõttel on organiseeritud, nii et piiripunktide kaudu minev kaup Poola sisseveotollidest vaba on, üheks aluseks olla, mille näjal valuuta-reformi kavatsatakse läbi viia. Piirikaubanduse pea-artikliks on muidugi piiritus.

Läti olla ka kuuldavasti oma piirituse ekspordi organiseerimisega niihästi kuival-kui mereteel kibedasti ametis, mille jaoks suurem hulk Tsecho-Slovaakia piiritust olla ostedud. Muu seas kavatsatakse Läti kaudu ka Vene piiritust eksporteerida. Meie piirituse ekspordit kuiva maad mõõda on suvest saadik pärast tuntud skandaalid 90% langenud

ja järjekult Läti oma vastavalt tõusnud. Niisama vaaguvad meie piiripunktid üleüldse hinge, sest et neil transiidi õigusi ei ole kuna Läti-Poola ja iseäranis Rumeenia piiripunktid seda lopsakamalt kasvavad.

Meie piirituse ekspordit mere kaudu taetakse uuemate kuulduste järele ka äärmiselt takistada ehk see äriala küll iseenesest juba õige rasketes tingimistes on. Teatavasti maksis meie ekspordit-piiritus enam kui kaks korda rohkem, kui ilmaturu hind on, kus 3 Eesti marka kraad piiritust saada võib. Suurejooneline Saksa-Hollandi koloniaalpiirituse ekspordit Põhja-Balti vetesse on Eesti piiritusele teatud kitsa ala jätnud, kus ta veel võistlusvõimuline on.

Saksa valitsuse poolt on litsenseeritud rida firmasid Hamburgis ja Lübeck'is, mis valitsuse järeelvalve all piiritust väiksematesse plekk-nõudesse ümber villisid ja seda laevade kaupa Põhja-Balti vetesse saatsid, kus teda viimasel ajal nagu teada rohkem on sattunud ka meie tolli-ladudesse. Suvel seisid Åransgrundist lõuna-poolle harilikult 10-15 Saksa illumineeritud piirituslaeva ankrus ja kauplesid suurel viisil. Sealjuures pidasid Saksa valitsusvõimud nähtavasti korralikuks äritegevuseks seda Saksa ettevõtete viisi, et suurem osa Saksa piiritusest oli täidetud järelehtud Eesti firma anumatesse, mis Eesti firma nimetähe ja plommiga varustatud.

Kui aga mõni neist laevadest sisse kukkus, siis olid Saksa konsulid kõige energilisemalt neid päästmas. Nagu teada on näit. Eestist suurem jagu sissekukunud Saksa piirituslaevu ilma suuremate raskusteta minema saanud.

On ju kõigiti eeskujulik ja aateline käeliigutus nüüsgugustel oludel ja nüüsgugustes võistlustingimistes Eesti piirituse väljaveo-võimalusi ka seestpoolt raskendada, aga päris otsekoheselt võiks siiski küsida, miks just meie peame omal kulul nüüsguguseid eeskujusid andma, mida keegi järele ei tee? Eesti piiritustõõstusele maksab riik, s. t. maksumaksjad vähemalt poole valmistatud piirituse hinnast ligi. Kui nüüsgugust ligimaksmist põllumajanduse huvides tarvilikuks peetakse, siis jääb maksumaksjatel ometi õigus nõuda, et riik sellest ekspordit teel osagi tagasi saaks.

Läinud hooajal, mille kohta meil teated on, tarvitati siseturul 35,2 milj. kraadi puhastatud piiritust, 0,45 milj. kr. piirit. jätiseid ning alamaid piirituse sorte ja 79.000 toopi denatureeritud piiritust. Samal ajal oli piirituse väljavedu 22,2 milj. kraadi 17,4 milj.

kraadi vastu 1922. a. ja 7,2 milj. kr. vastu 1921. a. hooajal. Need 22,2 milj. kraadi tähendavad miinimum 222 milj. marka välisvaluutat ehk umbes 150 tuh. naelsterlingit. See on niisama suur summa, kui kogu selle hooaja piiritustoodangu omahind (44,4 milj. kraadi umbkaudu Mk. 5.—kraad).

Vaevalt võib enesele ette kujutada, Põhja-Eesti majandust ilma kartuli kasvatuseeta. Enne sõda läks 80% Eesti piiritusest Venemaale; üksi Põhja-Eesti saafis, näit. 1907. aastal 5.631,0 tuh. pange 40° piiritust Peterburisse ja Sise-Venemaale. Veel 1913/14. a. hooajal valmistasid samad vabrikud 42,8 milj. liitrit 100° piiritust, tarvitades selleks 11 milj. puuda kartulid, kuna 1922/23 hooajal see hulk oli ainult 5,4 miljoni ja kartulitarvitus 2,9 milj. puuda. Ka sedagi valmistust ei suuda meie kuidagi kodus ära tarvitada, sest et piiritus nii vähesel viisil valmistades liig kallis tuleb, et teda, näit., jõuallikana võidaks tarvitada. Et piiritustööstusele jalgu alla saada, peame igat ekspordi võimalust ära kasutama. Iga miljon kraadi, mis meie piiritust rohkem valmistame, teeb ta meile odavamaks. Niihästi põllumajanduse, kui karjakasvatuse, kui ka piiritustööstuse enese huvides on, et piirituse omahind võimalikult pea suudetakse niisugusele tasapinnale viia, et ta väljamaa piiritusega vabalt võistelda võiks. Ei ole selleks väljavaateid olemas, siis tuleb aegsasti hakata seda tööstusharu likvideerima, sest midu saab ta meie rahvamajandusele kiviks kaela. Arvatakse aga piiritustööstusel tulevikku olema, siis tuleb teda katsuda täiel määral tööle panna ja kõiki turustusvõimalusi selleks otstarbeks ära kasutada.

Kas peab Lõuna-Eesti saama Riia kaubandus-koloniiks?

Dr. Ev. Ammende.

Eesti majanduskriisi ei saa mitte kõrvaldada ei paberraha trükkimise ega riigilaenude abil, vaid ainult tuludega mis maa majanduses, tööstuses, põllumajanduses ja kaubanduses saadakse.

Et põllumajandus ja tööstus praegusel ajal raskes seisukorras on, siis on tungivalt nõuetav parandust ette võtta meie maa transport-geograafilises seisukorras kui transiitplatfõormis Lääne ja Venemaa, s. t. meie

loomuliku tagamaa vahel, mille arenemisest meie majandusline tulevik ära ripub.

Vastuoksa Lätile, millel on neli otsekohest raudteeliini, mis tema sadamaid Riia, Liibavi ja Vindavi Vene tagamaaga ühendavad, on meil ainult üks kaubatee, mis meid Venemaaga ühendab, Tallinn-Narva-Leningrad. Teine tee mis kesk-Venemaalt (Pihkva) Lõuna-Eestisse (Võru-Valk) viib, ei lõpe mitte Pärnus Lõuna-Eesti ja Pihkva maakonna loomulikus sadamas, vaid ta läheb Eestist mööda märksa kaugemal asuvasse Riiga. Nende meie maa lõunapoolse osa võimatute kaubateede eest võlgname meie tänu Riia börs-komiteele, sest et ta raudteede ehitamise ajal seda oskas saavutada, et Pärnu ühtki ühendust suure raudteega ei saanud. Nii on Riia mineva aastasaja lõpuks kaubanduse monopooli Lõuna-Eesti ja Pihkva maakonnaga (maaala mis Riia-Valk-Pihkva raudtee ehitamiseni vastuvaidlemata Pärnu tagamaaks oli) omandanud. Asjaolu et Pärnu mineva aastasaja algusel oma tagamaast Valk-Võru-Pihkva 117 klm. pikkuse kiisaroopalise raudteega (Pärnu-Valk) lõpuliikult lahutati, peab majandusliselt mõtetuks tunnistama, teoks mis kusagil mujal maailmas pole ette tulnud ja ainult Venemaal võimalik oli. Niikaua kui see seisukord edasi kestab, peab Lõuna-Eesti loomulikult Riia kaubandus-koloniiks jääma, ja ainult siis kui Pihkva-Valk raudtee (niihästi Eesti kui ka Vene kaubatee) väljapääsu oma loomulikku lõpu-sadamasse Pärnus on saanud, võidame meie Lõuna-Eesti ja Pihkva maakonna omale kaubanduspoliitiliselt jälle tagasi.

Arvamine, et sõja läbi takistatud aremine peale Eesti-Läti majandusuniooni algab, on vale. Niikaua kui kõik kunstlikud abinõud Eestis kaubandust Tallinna peale tõmmata, mõjutud näivad olema, läheb Lõuna-Eesti-Pihkva kaubanduspoliitiliselt aeglaselt aga kindlalt Riia peale üle. See arenemine on nüüd veel enne tolli-uniooni maksmapanekut nii kaugele jõudnud, et isegi Pärnu varustamine suhkruga ja teiste kaubandusartiklitega osalt üle Riia ja Vindavi sünnib. (Pärnu tagamaa on praegusel ajal liig väike et suuremat kaubahulkade sissevedu Pärnu kontsentreerida). Tollipiiride alalhoidmine Eesti ja Läti vahel, mis mõlemale maale kahjulik on, ei suudaks meid praegu kirjeldatud arenemise eest kaitsta.

Kõik abinõud, Lõuna-Eesti ja Pihkva väliskaubandust Tallinna kui kaugema sa-

dama peale tõmmata, on ka tulevikus läbi- viimata, sest isegi uus raudtee Tartu-Petseri Lõuna-Eesti ja Pihkva kaubandust Riias Tallinna juhtida ei suuda. Ümarguselt 15 klm. mis raudtee Pihkva tähendaks Tallinnale lähemale tooks kui Riia, ei saa Lõuna-Eesti ja Pihkva kaubandust Riia kui suure kaubandusmetropooli pealt ära tõm- mata, sest igale ühele mõtlejale inimesele peab selge olema, et Riia abinõusid ja teid leiab et mõnel muul viisil seda Tallinna tühist ettejäudmist tasa teha. Ainukeseks võimaluseks Lõuna-Eestit ja Pihkva maa- konda Eesti kaubandus- ja majandus- elule päästa on ja jääb ainukese Lõuna- Eesti sadama s. o. Pärnu ühendamine Valk- Pihkva raudteega ja sellega ühtlasi terve Eesti ja Vene raudteevõrguga, kõige lühe- mal ja otsekohesemal teel. Selle ühenduse läbi saaks Pärnu ja sellega ühes ka Eesti umbes 75 klm. oma tagamaale lähemale, kui temaga võistlejad sadamad. Sellega võidaks Pärnu, mis Vene majanduspoliitika ajal kunstliselt kõrvaldatud sai jälle oma loomulikud tagamaad — Lõuna-Eesti ja Pihkva — mis XIII. a. s. peale kuni raud- tee ehitamiseni mineva aastasaja keskel temale kuulusid.

Kui silmas pidada praegu tehtud ole- tust, et Tallinna oma kauguse tagajärjel Lõuna-Eesti ja Pihkva kaubanduses kõigi kunstliste abinõude peale vaatamata mingil tingimisel Riiaga võistelda ei suuda, (Tal- lina tulevane laienemise võimalus on tingi- tud otsekohesest raudteeühendusest Tallinn- Moskva s. t. uuest tagamaa avamisest), siis võib ka loogiliselt järeldada, et Tallinna ja Pärnu vahel mitte huvide lahkuminekut ei ole, vaid et neil ümberpöörduvalt ühised hu- vid on. Eesti ja Tallinna kohta seisab kü- simus praegustel oludel ainult selles kas Riia Lõuna-Eesti kaubanduses monopoli oma kätte saab või läheb suurem osa sel- lest kaubanduslisest läbikäimisest (nii kui see Vene raudtee-ehitajate omavoli eel oli) jällegi loomuliku sadama, Pärnu peale üle. Ei ole mingit kahtlust, et sel korral Tal- linna firmad ja pangad, olgu osakondade avamise ehk osavõtmise teel, Pärnu ette- võtetest, sellest edenemisest kasu saaksid. Huvide ühtlus Tallinna ja Pärnu vahel on tingitud olukorrast, et kolme talvekuu jook- sul suur osa Pärnu kaupadest, eriti lina, üle jäävaba sadama Tallinna läheb.

Oeldust järeldub, et eeloleval juhtumi- sel Pärnu, Tallinna ja riigi huvid kokku- kõlas on, seda enam, et Pärnu ühendamine suure raudteevõrguga on ka Eestile sellepä-

rast ainukene väljapääsutee, sest et see põhi- mõttele „võimalikult väheste kuludega või- malikult suur tagajärg“ vastab, põhimõt- tele, mille järel talitamist meie riigi praegune rahaline seisukord nõuab. Pärnu liitmine suure raudtee külge Valk-Pihkva sihis nõuab umbes 120 klm. pikkust teed mille ehituskulud isegi meie praeguste olu- dega võrreldes liig suureks ei saa pidada, kus juures veel rehkendada tuleb, et esi- teks olemasolevat veerevat materjaali uuel liinil ära kasutada võiks, teiseks, et uus raud- tee üle Eesti oma pinna läheb millest ta omale kõrgema majanduslise ja sõjalise tähtsuse juure saab, ja kolmandaks et meie kahe tähtsama lõunapoolse linna Tartu ja Pärnu praegune võimatu ühendus seeläbi lühendatud ja parandatud saab.

Mis puutub argumentidesse mis Pärnu võistlejate poolt tema sadama vastu ette tuuakse, et ta olla liig madal ja kõige pealt laevade liikumine temas olla suurem osa aastast jääolude pärast takistatud, siis võib järgmist tähendada: a) Sadama praegune sügavus (ca. 17½') võimaldab liikumist kõigile Lääne- ja Põhja-merel lii- kuvatele laevadele, aurikud 2—2½ tuh. ton- nilised võivad tänapäev Pärnu sadamas liikuda, niisamuti ka uuemal-ajal ehitatud aurikud 3—4 tuh. tonnilised. Kui meie põhjapuhastajad selle asemel, et Piirita ojas või Narva lahes töötada, kahe kolme kuu- lise töö Pärnu sadama süvendamiseks Pärnu jõesuust kuni Lennukini ette võtaks, siis oleks 20—22 jala sügavusega auriku- tele sildumine võimaldatud. b) Niisama vähe põhjendatav on ka teine argument, mis Pärnu vastu tuuakse, Pärnu ei olla soodne välis- kaubanduses oma kauakestva kinnikülma- mise pärast. Käesoleva talve kogemused on näidanud et meie jäälõhkuja sinna- toomisega (Pärnus on senini kõige väik- sem neist — „Jüri Vilms“ töötanud) sadam kuni jaanuarini lahti saaks hoitud. Lae- vade liikumine Pärnus lõppes sel aastal samal ajal kui Riias. Siin juures ei tohi mitte unustada et Eesti, tänu tema kolmele jäälõhkujale, selles mõttes kõige paremini varustatud maa on kogu ilmas. Sellele tuleb juure lisada, et kolme talvekuu jook- sul, mil laevasõidul üle Pärnu raskustega võidelda tuleb, suurem osa Pärnu kaupa- dest, nagu eelpool juba tähendatud, mitte üle Riia, millel ka raskete jääoludega reh- kendada tuleb, vaid üle Tallinna läheks. Ülejäänud kuudel, täh. kaks kolmandikku aastat, saaks Pärnu suurema osa Lõuna- Eesti ja Pihkva kaubandust meie maale

päästa, seda enam et kaubitsemist terve rea kaupadega (eriti sisseveoained) navigatsioon arvesse võttes võib korraldada. Võetagu arvesse et Peterburi oma pika talve peale vaatamata (viis kuni kuus kuud) Venemaa kõige suurem importsadam oli.

Ehitatava raudtee sihti saab alles peale eeltööde tegemist kindlaks määrata. Juba nüüd on näha, et raudtee siht Pärnust üle Abja Sangastesse (Valk-Tartu liinil) ja sealt Antslasse Valk-Pihkva sihis kõige vastuvõetavam on, sest see tee oleks esiteks – mis iseäranis tähtis on – kõige otsekohesem Pärnu ja Lõuna-Eesti ühendamine Vene tagamaaga (Pihkva), teiseks uued suured raioonid (metsad ja rikkad põllumaad) läbikäimisele avaks, nii et raudtee ennast lühikese aja jooksul ära tasuks. Sellevastu ei tohiks Pärnu kitsaroopalise raudtee ümberehitamine mitte kõne alla tulla, kus juures selle ümberehitamise kulud mitte uue ehitamisest vähemad ei tule. Kõige pealt ei saadaks ümberehitamisega ühtegi uut tagamaad avada, kusjuures veel tuleb rekendada, et Mõisaküla-Valga raudtee, mis praegu suure käänakuga üle Lätimaa Valka tuleb, nii kui nii ümber ehitada tuleks.

Ehitamise algusega ei tohiks silmapilgugi viivitada, kuna praegune seisukord riigile suuri kaotusi toob, mis tulevikus kuu kuult suurenevad. Siinjuures tuleb ka silmas pidada, et viivitus Lõuna-Eestit mitte ainult kaubanduspoliitiliselt Riia kaubanduskoloniiks ei tee, vaid sisaldab ka hädaohtu, et meie maa lõunapoolne osa ka kultuuriliselt Riia mõju alla jääb, mille läbi juba nüüd mitte kuigi kindel side Lõuna- ja Põhja-Eesti vahel tulevikus veel enam lõdveneb. Mitte üksi majandusliste vaid ka tähtsate riikliste põhjuste poolest on Pärnu ühendamine oma Eesti tagamaaga hädatarvilik. Muidugi, võib selle teostamine alguses rahaliste raskustega seotud olla, kuid on ülesandeid, mis kõigi aineliste raskuste peale vaatamata riigi poolt oma tähtsuse pärast täitmist nõuavad, sest et nende riigi tarvilikkude ülesannete hulka kuulub ka meie päevpäevalt täbaramaks mineva majanduslise seisukorra parandamiseks tarvilik Pärnu ühendamine Eesti ja Vene laiaroopalise raudtee võrguga, s. o. ühe uue kaubatee juuresaamine, mis Eestit Vene tagamaaga ühendab.

Sel ajal, kui meil selle üle vaieldakse, kas majandus-unioon Lätimaaga tõepoolest soovitav on, minnakse meie naaberriigis palju sihikindlamalt edasi: valmistatakse tolliuniooni vastu, kusjuures Ruhja-

Lemsalu-Riia liini ehitamise teel ka Ruhja ümbruskonda, ainukest mis tolliuniooni teel Eesti mõjupiirkonda sattuks, sellest mõjust tahetakse vabastada. Läti edasijõudmine peaks meile eeskujuks olema, sest ainult energilise ja targa läbikäimispoliitika läbi võime meie oma maa lõunapoolset osa Riia eest kaitsta ja Eesti kui transiitmaa seisukohta Lääne ja Ida vahel alalhoida ja parandada.

Lõpuks olgu siin veel kaks, meie käesolevast majanduskriisist tingitud argumenti tähendatud, mis ka peatse Pärnu-Sangaste raudtee ehitamise poolt räägivad. See raudtee ehitamine parandaks, kui meil korda läheks Leedu eeskujul väljamaa kapitaali selle konkreetse majandus otstarve jaoks (konkreet-majanduslisteks ülesanneteks on Läänemail ja just Inglismaal ka tänapäev raha saada) huvitada, ajutiseks meie maksubilansi, ja annaks teiseks võimaluse töötä töölisi raudtee ehitamisele, s. o. majandusliselt tõesti tarvilikuks otstarbeks, tööle panna. See raudtee ehitamine võiks olla seega heaks abinõuks meie majanduskriisi kõrvaldamisel.

Mitte, et meie rikkad oleme, ehk et meil suur varanduse küllus oleks, vaid ümberpöörduvalt, et meie vaesed oleme ja praegu majandusliselt rasketes oludes elame, mida otsekohe alla kriipsutamata ei või jätta, tuleb meil asuda oma seisukorra parandamisele läbikäimisteede laiendamise ja rahvamajanduslise kapitaali suurendamise teel.

Saksamaa põllumajandus 1923. a.

Dr. J. Grünfeld.

Üldmajanduslise kriisi juures, mis Saksamaa 1923. aastal üle elas, paistab silma võrdlemisi rahuloldav seisukord põllumajanduses. Siis kui Saksamaa raha kestev langemine jõudis läinud aastal kulminatsiooni punktini, tõi see endaga kaasa, nagu teada, linna keskmistes ja madalamates varandusega klassides täielise ekspropriatsiooni. Kuid marga langemine muutus m a a o m a n i k k u d e jaoks kurval ajal tõsiseks õnnistuseks, sest et nad odava rahaga likvideerisid omi suuri hüpoteegi võlgu. Niimoodi kujunes rahvuslise varanduse ja sissetuleku ümberkujunemise keeruline protsess Saksamaal mitte väiksel määral küla kasuks linna kulul. Selleks aitas kaasa veel asjaolu, et põllumajandusline turg, mis andis

esimese järgu tarbeaineid, ei kannatanud sugugi laiate rahvakihtide ostujõu lange-
mise all, kuna sisemise turu kokkukuiva-
mine 1923 aasta tööstuse kriisis otsustavat
osa mängis.

Kuid veel ühes suhtes tundis küla ennast
eesõigustatud seisukorras. Mida enam
Saksa mark langes ja mida suuremaks läks
deviiside puudus sõõgiainete sisseveo juures
väljamaalt, seda enam sattus Saksamaa
tarvitaja rippuvusse kodumaa põllumajan-
duslisest produtsendist, seda enam sai
viimane monopolistiks. Ei ole siis
ime, et kõige eelpooltoodu resultaadina
põllumajanduse raskuskaal Saksamaa rah-
vamajanduse süsteemis äärmiselt kasvas.
Samal ajal andis soodne põllumajanduse
konjunktuur vastandina halva tööstuse kon-
junktuurile reaalseid tagajärgi külvipinna
laienemise, põllu kultuuri intensifikatsiooni
ja viljasaagi kasvamise alal.

Viimaste ametliste aruannete järele oli
viljasaak 1923. aastal võrreldes eelmiste
aastatega väga hea. Alljärgnevas tabelis
toome võrdlevad andmed tähtsamate vilja-
sortide saagi kohta viimase nelja aasta
jooksul: (tuhandetes tonnides)

Aastad	Nisu	Rukis	Oder	Kaer
1923. a.	2820	7115	2159	5976
1922. a.	1898	5322	1590	4131
1921. a.	2934	6799	1939	5005
1920. a.	2248	4934	1792	4826

Nagu selgub nendest andmetest, ulatas
rukki-, odra- ja kaerasaak 1923. aastal tun-
tavalt üle eelmiste aastate saagi. Iseäranis
suur on vahe 1922. ja 1923. aasta vahel,
kus nisu saak kasvas 48,5% võrra, rukki-
saak — 34,8% võrra.

Rahuaaja keskmine saak oli kümne aasta
jooksul 1903.—1912 tähtsamate viljasortide
jaoks järgmine (tuhandetes tonnides):

Nisu	Rukis	Oder	Kaer
3029	10,402	3200	7988

Need andmed käivad muidugi endise
Saksa riigi laiema territooriumi kohta ja neid
on raske võrrelda ülemaaltoodud andme-
tega viimaste aastate viljasaagi suhtes, kus
territoorium märksa vähem. Et võrdlust
kergendada, on allpool toodud andmed, mis
pärit 1913. aastast, väljaarvatud vastavalt
praegusele Saksamaa territooriumile.

Kui viljasaagi juurest läheme külvipinna

juure, siis leiame sama nähtuse, nimelt, et
külvipind 1923. aastal võrreldes 1922. aas-
taga tuntavalt suurenes, kuid enne-
sõjaaegsest jääb ta ometi palju maha.

Vilja nime- tus	Külvipind (1000 hektar.) praegusel Saksamaa ter- ritooriumil			Kasv. + ehk ka- hanemine — 1923. aastal võrreldes	
	1913	1922	1923	1922 a. (%/%)	1913 a. (%/%)
Taliniisu	1491	1186	1264	+ 6,5	— 15,3
Talirukis	5224	4076	4279	+ 5,0	— 18,1
Oder	1386	1152	1193	+ 3,5	— 14,0
Kaer	3929	3202	3344	+ 4,4	— 14,9

See tabel näitab selgesti, et tähtsamate
viljasortide külvipind kasvas 1923 aastal
võrreldes 1922 aastaga, kuid see jääb maha
1913. aasta külvipinnast (ühel ja selsamal
territooriumil) tervelt 17,9% võrra, kui
juure arvata teiste vähem tähtsate viljasor-
tide külvipinda, mida meie eeltoodud tabe-
lisse ei paigutanud.

Nii suur teravilja külvipinna
kahanemine pärast sõda tõmbab enda
peale seda rohkem tähelepanu, et üldine
põllumajanduse kultuuri all 1923. aas-
tal oli ainult 3,9% vähem kui 1913. aastal;
nimelt oli kogu külvipind 1913. aastal
(ühel ja samal territooriumil) 29, 210, 625
hektari, 1923. aastal aga — 28, 073, 609
hektari. See näitab, et teravilja külvipinna
kulul laienes teiste kultuuride külvipind ja
tõesti, kui viimastel aastatel enne sõda oli
33,8% kogu külvipinnast teravilja all, siis
oli teda 1923. aastal ainult 29,8%.

Tootejõudude suurest ümberpaigutami-
sest Saksamaa külates annavad tunnistust
ka järgmised andmed külvipinna kahanemise
kohta 1923. aastal võrreldes 1913.
aastaga:

põlluhein (ristikh. väljaarvatud)	51,4% võrra
tehnilised taimed (peale lina, kanepi jne.)	40,5 „ „
suhkrupeedid	14,4 „ „

Samal ajal laienes külvipind märksa:

linal ja kanepil	183,7 „ „
ubadel	38,6 „ „
rapsil	78,9 „ „
ristikheinal	22,5 „ „
lutsernil	32,9 „ „
jne.	

Sel ajal kui teravilja külvipinna protsent kogu külvipinnaga võrreldes 1913. kuni 1923. aastani langes, tõusis põlluheina külvipind sellevastu 10,7% pealt 1913. aastal 12,6% peale kogu külvipinnast 1923. aastal. Edasi äratub tähelepanu suhkrupeedide kultuuri vähenemine (14,4% võrra) ja määratu külvipinna laienemine lina ja kanepi juures, tervelt 183% võrra.

Kui võrdlevate andmete juurest viimaste aastate viljasaagi ja külvipinna kõikumise kohta üle läheme viljakuse küsimuse juure, siis leiame tuntavat paranemist 1923. aastal ja järjekindlat lähenemist eelsõjaaegsele tasapinnale, nagu näitab järgmine tabel:

(viljasaak ühe hektari pealt doppeltsentnereis à 100 kg.)

	Taliniisu	Talirukis	Oder	Kaer
Keskmine 1903/12 a.	20,3	17,0	19,5	18,6
1913. (rekord)	23,6	19,1	22,2	21,9
1920. a.	16,3	11,6	15,0	15,0
1921. a.	20,6	16,0	17,1	15,8
1922. a.	13,7	12,9	13,8	12,9
1923. a.	19,2	16,5	18,1	17,9

Kui võtta arvesse, et 1913. aasta oli saagi mõttes rekordne ja võrrelda 1923. aasta viljakust ülemaloodud keskmise viljakusega eelsõjaaegsetest aastatest, siis näeme, et rukki viljakus jääb maha rahuaegsest ainult 3% võrra, teiste viljade oma vastavalt 4-7%. Põllumajanduse intensifikatsiooni reaalseks tõenduseks on suurem kunstliste väetisainete tarvitamine, algades 1918. aastaga. Praegu tarvitakse vähema territooriumi ja -külvipinna juures märksa rohkem lämmastikku ja kaalit väetisainetena, kui endisel territooriumil 1913/14. Ühtlasi ei tunne Saksamaa põllumajandus aeglase kuid järjekindla kariloomade hulga suurenemise tõttu, mida 1918. aastast peale tähel panna võib, puudust ka loomulikust väetisest.

Kariloomade kohta annab ülevaate viimane loomade lugemine 1923. aasta oktoobrist, mille järel oli tähtsamatest liikidest:

sarvloomi	16.652.831	lambaid	6.094.022
sigu	17.225.855	kitsesi	4.658.607

Võrreldes 1922. aastaga on kariloomade arv (piimalehmad mahaarvatud) üldiselt

tõusnud, mida seletatakse peaaesjalikult tapmise vähenemisega 1923. aastal. Kuna sarvloomade arv on tuntavalt vähem kui 1913. aastal (samasugusel territooriumil nagu praegu), on sellevastu lammaste ja kitsede arv märksa tõusnud, mida seletatakse nende pidamisega väljaspool põllumajanduslisi ringkondi piima- ja villasaaamise otstarbel.

Juba rahuajal ei suutnud Saksamaa karjapidamine elanikkude tarvidusi piimaproductide ja loomarasva suhtes täita. Suur loomatoidu puudus sundis seda suurel määral sisse vedama. Nii näit. veeti sisse 1911 aastal mitte vähem kui 6.378.000 tonni igasugust loomatoidu 759 miljoni marga eest. See sissevedu koormas juba rahuajal Saksamaa kaubabilansi ja Saksamaa karjasaadused, millede produtseerimisel puudusid pea produtseerimis-keskkohtade soodsad looduslised tingimised (Põhja- ja Lõuna-Ameerika, Venemaa, Austraalia, Lõuna-Aafrika j. t.) suutsid vaevalt võistelda siseturul väljast toodud produktidega ja sedagi ainult sisseveo tollide ja muude protektsionistlike abinõude kaasabil.

Algades novembri keskpaigal inflatsioonile piiripanemise ja marga stabiliseerimisega hakkas Saksamaa hindade tasapind äkki tõusma, jõudes ette maailma turu hindadest. Kui marga väärtuse ajajärgul ja Saksamaa hindade madala tasapinna juures maailmaturu hindadega võrreldes piima- ja lihasaaduste sissevedu äärmiselt raskendatud oli, mis Saksa põllumehe lõpulikult monopooli seisukorda pani, siis ähvardab seda viimast pärast kümneaastast vahet uuesti väline konkurent. Selles suhtes on 1923. aasta Saksamaa põllumajandusele pöördeastaks kahest küljest. Nagu teada, lõppes 1923. aastal toiduainete jaotamine ja esimest korda pärast 1915. aastat oli majapidamine vaba, teisest küljest aga puutub Saksamaa põllumajandus kokku väljamaa konkurendiga. Niipalju kui Saksamaa maaomanikud teritasid esimest põõret, sama palju segaseid tundmusi tekitab nendes teine.

Juba on märgata Saksa kirjanduses tendentsi, mis tuletab meelde protektsionistliku voolu enne sõda, mis ei vastanud mitte üksi linna tarvitaja huvidele vaid kogu rahvamajanduse omadele tervelt. See vool läheb välja vananenud ja vales oletusest, et tooresainete sissevedu on igal tingimisel kasulikum kui valmisproduktide sissevedu. Siit tehakse järeldus, et Saksamaa peab sisse vedama, eriti Ameerikast loodetavate

krediitide abil, ainult vilja ja loomatoidu, et muuta taime tooresaineid lihaks, rasvaks, piimaks, võiks ja niimoodi jätkata eelsõja-aegseid traditsioone. Rääkimata sellest, et kui Ameerika Saksamaale annabki ülemaalmimetatud krediidi, siis ainult selleks, et kergendada Ameerika farmerite seisukorda, avades neile turu, kuid ka Saksamaa karjapidamine, mis juba enne sõda sisemise turu varustamisega toime ei saanud, suudab seda praegu veel vähem.

Teiselt poolt tuleb võtta arvesse, et põllumajandusliste produktide tarvitamine Sakmaal võrreldes eelsõjaajaga on vähenenud umbes 20–33% vilja jaoks ja veel rohkem liha ja loomarasva jaoks.

See tarvitamise vähenemine lasub kõige oma raskusega linnaelanikkude laiate kihtide peal ja need on eriti huvitud toitumise paranemisest, s. o. valmisproduktide sisseveost. Neile ringkondadele on ülitähtis, missuguse sihi võtab Saksamaa põllumajandusline sissevedu ja missuguste mõjude all kujuneb Saksamaa kaubanduspoliitika selleks silmapilguks, kus Saksamaa saab jälle võimaluse vabalt sõlmida kaubalepinguid.

Kas Pärnu-Valk või Pärnu-Tartu ?

Ins. Sergius Schelfjavin.

Viimasel ajal tehakse hra E. Ammende poolt niihästi ajakirjanduses kui koosolekutel hoogsat kihutustööd selleks, et ühendada Pärnu sadamat Valk-Petseri liiniga laiaroopalise raudtee abil Pärnu-Karula ehk Pärnu-Antsla. Ülestõstetud küsimus ei ole aga nii lihtne, nagu see esimesel silmapilgul näitab. Muidugi ei saa eitada seda kasu, mis toob merisadamale iga ühendustee täiendamine, mis seob teda tagamaaga. Kui aga niisuguse täienduse jaoks kavatsetakse uut raudteed siis tuleb pidada silmas, et see suurt kulu nõuab ja et raske on ehitada teed raiooni, kus üks tee enne juba olemas; peale selle jätab iga tee, mis ühendab teatud punkte, kõrvale palju, sageli väga tähtsaid punkte.

Käesoleval juhtumisel läheks kavatses Pärnu-Valga liin hulka sadasid miljonisi maksmata ja teeks kauaks ajaks võimataks ehitada teist teed Pärnu ja mõne teise punkti vahel siseriigis; peale selle ei jätkaks see liin, jookstes vabariigi piiri mööda, kõrvale mitte vähem ega rohkem kui kogu Eestit.

Kuid ometi tuleb kavatses liini suurimaks puuduseks lugeda nimelt seda temaomadust, mida hra Ammende nähtavasti loeb tema väärtuseks: see liin looks otsejoonelise ja kõigeliühema sideme Pärnu ja Pihkva vahel.

Pihkva taga seisab Venemaa kogu Põhja-Lääne piirkond, Pihkva on juba ühendatud Moskvaga ja võib olla, tulevikus ühendatakse teda veel paremini otsekoheste tee abil. Praegu võrdlemisi tagasihoidlik kavatus — luua Pärnust ligem merisadam Pihkva jaoks muutub, võib olla, juba ligemas tulevikus laiaulatusliseks ja nähtavasti Pärnu sadamale ülejookäivaks ülesandeks: olla väravaks mere äärde Moskvale.

See ülesanne ei käi üle jõu mitte üksi Pärnu sadamale, vaid ka igale teisele Eesti sadamale üksikult võttes. Selle lõpmata kaupade voolu jaoks, mis liikus ennemalt ja kahtlemata saab liikuma ka edaspidi Lääne-Euroopa ja Moskva poole kalduva Vene-Aasia lagendiku vahel, on tarvis kõigi kolme Eesti sadama — Tallinna, Baltiski ja Pärnu — kokkukõlastatud tööd. Kuid just seda ei võimalda hra Ammende kava mitte, ta isegi raskendab selle teostamise võimalust tulevikus. Suurte kuludega luuakse otsekohene ühendus kõige nõrgema Eesti sadama ja Pihkva-Moskva vahel; kuid kas paraneb seal juures praegune täiesti võimata ühendus nimetatud linnade ja kahe kahtlemata Eesti tähtsama sadama vahel? Kas ei jää nende jaoks kättesaamatuks see Valga punkt, mis praegu kaitseb neid Pihkva kaupade eest kindlamalt kui väljamaa piir!

Tarvis on ainult heita kõigepealiskaudsem pilk Eesti kaardile, et jõuda otsusele, et loomulikult riigi keskkohaks on Tartu, Eesti Moskva, linn, mis asub suure kaubatee ääres Moskvast läbi Pihkva Baltimere sadamate juure Eestis. Konkurentide kadus, endise bürokraatia ükskõiksus ja müüdavus sulgus viimaseeni otseühenduse Moskva ja Tartu vahel. Isegi selle tee idee kadus ära millega ainult võibki seletada niisuguste kavade tekkimist, nagu hra Ammende oma. Ja tõesti, kui ühendada Tartut otsejoonelise raudtee abil Petseriga, siis tuleb ilmsiks, et Tartu on ligemal Pihkvale kui Valk. Kes siis isegi Pärnu patriootest ei eeldaks laiaroopalist Pärnu-Tartu liini kavatses Valga liini kõrval?

Tõsi küll, et Tartu-Petseri tee kava, mis juba enne sõda võis lugeda oma iga rohkema kui ühe aastakümnega, ka nüüd juba neljandat aastat puhkab rahulikult meie

bürokraatia kantselei rüpes. Tõsi on, et riigikogu, ajakirjandus ja Tartu linn ise lepivad sõnalausumata praeguse seisukorraga, kus meie piiri ääres asuv tähtis raudteesõlm Pihkva on ühendatud otsekoheste liinide abil Riia ja Vindaviga ja lahutatud rumala Valga läbi Tartust. See kõik on õige, kuid miks siis meelt heita ja luua palliativseid kavasid.

Kujutage endale ette juba teostatuna järgmist raudtee võrgu skeemi Eestis: on ehitatud magistraaltüüpi 88 kilomeetriline Tartu-Petseri liin ja harilik laiaroopaline Tartu-Pärnu liin. Seal juures on tee Tartust Pihkvasse lühem kui Valgast Pihkvasse: Tartu sai Pihkvale lähemale kui Valk! Teiselt poolt on Tartu-Pärnu liin märksa lühem kui Valk-Riia liin, järjekult meelitaks Pärnu sadam omale kõik lihtsad kaubad, mis on tundelikud vähemagi veotariifi muutuse vastu. Kuid see sadam külmab kinni, tema laduruumid ei ole suured ja temale pääsevad ligi väikese tonnaashiga ja madalal käivad laevad. Siis asuvad tema kõrval mõlemad Eesti peasadamad: Tallinn, mis on Tartule isegi ligemal kui Riia sadam Valgale, ja Baltiski, mis praegu küll kaugel on Tartust kui Riia Valgast, kuid millel on see parimus, et ta kinni ei külma.

See on skeem, mille juures ei saa eitada järjekindlust ja kus kõik kolm tähtsamat Eesti sadamat ühendatakse Tartu abil üheks järjekindlaks üksteist täiendavaks üksuseks selle töö täiendamiseks, mis saatus ja geograafiline seisukoht on teinud ülesandeks Eestile: olla vahemeheks ja kontragentiks Lääne-Euroopa ja Kesk-Venemaa vahel. Selle skeemi teostamisel peab Riia kahtlemata oma positsioonid kätkest andma, Vindavile ja Liibavile aga jäävad ainult need kaubad, millel ei ole kalduvust Pihkva poole.

Hra Ammende kava kaitsjad võivad vastata, et sama eesmärk saavutatakse ka nende kavaga, mis seob Pärnut Valgaga ja mis teeb samuti Pärnu sadama kõige ligemaks Pihkvale, seal juures vähemate kuldudega, kui seda nõuaks eelpool arutletud skeem. Kuid jättes isegi kõrval laiad tuleviku väljavaated, vaatame, missuguses seisukorras oleks Pärnu võrreldes Riiaga pärast tema ühendamist Valgaga. Samuti jõe sadam, mis külmab veel kauemaks kinni kui Riia, ei ole Pärnul läheduses kinnikülmamata sadamat, kuhu ta võiks edasi saata kaubad, mis kinnikülmamise ajal seisma jäävad. Riia kasutab niisugustel juhustel Vindavi, Leningrad Tallinnat, Tal-

lin ise Baltiskit, kuid vaene, kogu ilmast lahutatud Pärnu peab hoidma kaupe kogu aja oma ladudes, või saatma neid tagasi Valga kaudu kas või sama Vindavi. Vaevalt suudab niisugustes oludes sadam võistelda teiste, paremini varustatud ja soodsamini asetatud sadamatega Balti mere ääres. Tuletame meelde, et vana, rikas, küllaliselt kõigega varustud Riia sadam pidi lubama tekkida ja edeneda enda kõrval ja enda kulul Vindavit ja Liibavit. Ja seda ainult sellepärast, et ta ise kinni külmab, need aga mitte.

Veel on hra Ammendel tähtis põhjus, mis räägib Pärnu-Valga liini ehitamise kasuks, nimelt vajadus võidelda nähtuse vastu, et Riia majanduslikult tähtsust hakkab omandama Eesti lõunapoolsetes raioonides. Oletatakse, et need raioonid, saades otsekoheste ja soodsa tee Pärnu sadama juure, vabanevad kalduvusest Riia poole. Ometi, kui põhjendatud niisugune oletus väliselt ka ei oleks, ei tohi unustada, et seda võitlust Pärnu ja Riia vahel peetakse ikkagi ainult kohaliste elanikkude huvide pärast. Riik ei saa käesoleval juhtumisel Pärnut aidata selle kursi pärast, mis ta on võtnud Lätiga lähenemise suhtes tolli alal, Riiale tohiks aga alati suure linna ja hästikorraldud sadama ülekaal jääda selle lühema veotee kasu kõrval, mida ainuüksi suudab pakkuada Pärnu oma klientidele. Et vabariigi lõunaraioone Eesti sadamate jaoks alles hoida, selleks on palju tähtsam Eesti pankade kavakindel töö nendes raioonides; peale selle, kui Pärnu üksi vaevalt suudab väljakannatada võitlust Riiaga, siis Pärnu ühes Tallinna ja Baltiskiga tulevad kahtlemata võitjatena sellest võitlusest välja.

Sellepärast peab ka siin tulema otsusele, et isegi Eesti lõunaraioonide suhtes on õigemaks poliitikaks mitte osaline abi üksi Pärnu sadamate, vaid kõigi Eesti sadamate ühendamine ühise võitluse ja võidu jaoks Riia üle. Siis leiavad teed elurikaste, kaupadega koormatud sadamate poole Pärnus ja Tallinnas ka vabariigi lõunaraioonid.

Hra Ammende tuletab meile veel meelde, et juba enne sõda olid Pärnu sadamal, hoolimata tema arhailisest raudteevõrgust, oma erikaubad Pihkvast, näit. lina, ja et ka nüüd need endised Pärnu kaubad sinna jälle teed leiavad, niipea kui side on jalale seatud Pärnu ja Valga vahel. Kuid vaevalt hakkab hra Ammende vastu vaidlema, et need kaubad Pihkvast Pärnusse lähevad Petseri-Tartu kaudu visamini kui Valga kaudu, seda enam, et üldine Pärnu-Tartu-

Pihkva liini pikkus oleks vististi lühem kui Valga kaudu. Peale selte jääks Pärnu sadama äkilise kinnikülmamise puhul alati võimalus juhtida kaupe Tartust Tallinna peale, kusjuures kaubasaatja minimaalseid kahjusid kannaks. Niisugust võimalust võtavad aga sama Pärnu kasuks kahtlemata arvesse nii kaubasaatjad kui saajad niihästi lina kui teiste kaupade puhul. Teiselt poolt, kui vaikel ajal Pärnu sadam jääb tühjaks harilikude kaupade puudusel, siis võib ta appi tulla Tallinna sadamale ja tõmmata osa kaupe Tartust enesele, kui Tallinnal nende vastuvõtmine sel momendil on raskendatud.

Niimoodi hra Ammende kava põhipunktidega mitte nõus olles, ei või meie ometi tarvitamata jätta tema kihutustööd. Praegune Eesti raudteevõrk on niivõrd puudulik, et tema planeerimises paistab meie konkurentide vaenulik ja kade käsi nii selgesti silma, et iga agitatsioon, mis selgitab rahvale seda fakti, on omaette Eesti kodaniku teenuseks. Meie jagame täiesti hra Ammende mõtet, et Pärnu sadam ei tohi jääda halatsemisväärilisse tegevusetusse, et ta peab saama seotud laiaroopalise raudtee abil meie riigi üldise raudtee võrguga ja võitma omale tagasi need kaubad, mis enne tema juure teed leidsid. Kuid meie mõtleme samuti, et ka Tartu peab ükskord sellest umbotsast välja saama, et ka Tartut on lõpuks tarvis asetada otsekohese kaubatee äärde ja et seda tuleb kõige enne teha. Kui aga see on tehtud ja Tartu saab meie riigi raudtee keskkohaks, nagu Moskvas sai loomulik tsentrum Kesk-Venemaa jaoks, siis saab ka hra Ammende aru, et tal tuleb muretseda liini eest mitte Valga vaid Tartu peale.

Kiri toimetusele.

Riigi Statistika Keskbüroo kirjutab meile Nr. 143 alla 15. märtsist s. a.

„Eesti Majandus’e” toimetajale.

Teie ajakirja Nr. 10 (54) k. a. on ülevaates Eesti suurtootmise olude kohta juuli-novembrikuus 1923. a. toimetuse märkus toodud, milles Eesti statistika kuukirja tarvitajate tähelepanu selle peale juhitakse, et kuukirja Nr. 23 (2) lhk. 44, tabel 19, 13 grupis – kehakaffe töösus – silmatorkav kokkuvõtte viga on: nimelt oleval seal, alajaotuses „riiete õmble-

mine”, ülesantud palgana 4245700.– marka, kuna see summa vähem peaks olema.

Selle kohta teatame, et nimetatud kohas tegemist ei ole mitte kokkuvõtte, vaid sisulise veaga; see on tulnud sellest, et Sõjaväe Varustus-Valitsuse riieteõmbluse töökoda statistilises teatelehes töötasuna ülesantud summades ka kodutöötajatele eraisikutele makstud palgasumma on mahuatud, ilma et kodutöötajaid töötajate isikute arvus ja ka nende tööaega ülesantud oleks. Ilmumisel olevas kuukirjas Nr. 24 (3) on detsembrikuu andmete kohta trükivigade juures sellekohane märkus tehtud ja jaanuarikuu andmetes see algandmete viga juba kõrvaldud.

Peale selle juhime Teie tähelepanu selle peale, et andmeid tööaja ja palgaolude kohta soo järele eraldi näidata võimalik ei ole ettevõtetele saadavate algandmete iseloomu tõttu. Palgaolude kohta loodab keskbüroo lähemal ajal erilisi andmeid avaldada, kus juures juba liigitus soo järele läbi on viidud; samuti on kavatsus tööaja pikkuse kohta eriti sugude järele andmeid koguda ja avaldada.

Bibliograafia.

Tähtsamad majanduslised kirjutused Eesti ajakirjanduses.

S. Anderson. Võrdlevad jooned uue Eesti tolliseadustiku ja endise Vene tolliseaduse vahel. „E. Politseileht”, 15. märtsil 1924, nr. 10 (118).

O. Daniel. Riigi võimupiirid metsasajanduses. „Pstm.”, 16. märtsil 1924, nr. 74.

H. Kuusner. Kuidas Lõuna-Eestit kaitsda Riia majanduslisest mõjust. „Postm.”, 16. märtsil 1924, nr. 74.

H. v. Schulmann. Wirtschaftliche Perspektiven. „R. Bote”, 20. märtsil 1924, nr. 67.

Toimetusele saadetud kirjandus.

„E. Politseileht” nr. 10 (118) – 15. märtsil 1924. Administratiiv-õigusline ajakiri.

„Maomavalitsus” nr. 2 – veebr. 1924. Eesti Maakondade Liidu häälekandja.

„Majaomanik” nr. 18 (10) – 13. märtsil 1924. Majaomanikkude Seltside Liidu ja Tallinna Majaom. Seltsi väljaanne.

„Kasvatlus” nr. 2 – veebruar 1924. Kasvatlus-teadusline ajakiri.

„Ühistegevusleht” nr. 2 – veebruar 1924. Eesti ühistegelaste häälekandja.

„E. Mets” nr. 6 – märtsil 1924. Metsa- ja jahisajanduse ajakiri.

„Sõdur” nr. 11 – 15. märtsil 1924. Sojaasjanduse ajakiri. Kindralstaabi valitsuse väljaanne.

Kroonika.

Eesti.

Jaanuarikuu väliskaubandus 1924. a.

Sissevedu väljaveost 13.6 milj. mk. suurem.

	Sissevedu. milj. mrk.	Väljavedu. milj. mrk.
Tera- ja jahv. vili, kartul, loomatoit	93,7	0,5
Toiduained-karjasaadused	0,9	42,2
Kala ja kalakaup	6,1	0,7
Muud toidu- ja maitseained, piiritus ja joogid	89,3	6,6
Elusloomad ja linnud	0,04	8,2
Nahk, nahkaup ja muud loomasaadused	33,6	9,5
Seemned ja elustaimed	3,4	5,0
Puu- ja puutööstuse saadused	3,9	158,6
Paber, paberikaup ja trükitööd	7,9	37,4
Puuvill, lina ja muud kiudained	19,1	235,8
Tekstiiltööstuse saadused	78,1	107,2
Metallid	26,0	6,2
Metallkaubad	36,9	0,2
Põllutööstusmasinad ja -riistad	6,2	0,04
Muud töö- ja jõumasinad, transportabinõud	59,1	3,2
Instrumendid, aparaadid ja laskeriistad	8,1	0,03
Kivid, mullad ja nende saadused	10,9	0,3
Kivisüsi, koks ja põlevkivi	39,2	0,02
Õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused	38,1	0,1
Väetisained	27,8	-
Keemiaained, värvid, apte-gikaubad	39,5	2,4
Kunstikaubad, muusikariis-tad ja muud eelpool nime-tamata kaubad	10,1	0,2
Kokku	638,1	624,5
Maade järele:		
	Sissevedu. milj. Emk.	Väljavedu. milj. Emk.
Belgia	7,1	131,8
Daani	26,9	37,8
Danzig	5,6	5,9
Hollandi	4,0	-

Inglismaa	118,4	219,7
Läti	23,5	34,9
Leedu	-	6,0
Poola	0,9	0,3
Prantsuse	1,7	42,1
Rootsi	54,0	12,2
Saksa	304,3	84,1
Soome	15,7	29,2
Tsheho-Slovaakia	1,8	-
Vene	72,1	20,5
Ühisriigid	2,1	-

Ametlikud teated kaubandustööstus-ministeeriumilt.

Eesti.

Eesti sadamate täiendamise ja parandamise.

(Andmed Mereasjand. Peavalitsuselt).

1923. a. jooksul on Eesti sadamates tehtud täiendusi ja parandusi:

1. Tallinna vanas sadamas on uus Lääne muul osalt täidetud ja selle koha peale ehitatakse Tsentrosojusi poolt uus ait. Elevaatori taha on betoon ait, pinnaga 748 r. sülda, ja basseini nr. 1 juures fachwergist ait, 1500 ruutsülda suur, ehitatud. Mõlemad ehitused on veel lõpetamata. Sadama veeteed on täiesti ümber prügitatud - 970 r. sülda Soome parkeetkividega.

2. Tallinna uues sadamas on 1922. a. valmistatud kaldaäärse silla alumise jao peale uut pealeehitust tehtud 106,8 jooksv. meetrit ja uus kaldaäärse silla alumine jagu ehitatud, uued prügitud juureveeteed 880 j. m. ja raudteed sadama piirkonnas 840 j. m. tehtud ning uus veevärk sisse seatud.

Baltiiskis on uue kaldaäärse sillatagune täidetud ja sellega sadamale umbes 2000 r. sülda laduplatsi muretsitud. Ka on seal uus veevärk sisse seatud.

Kuresaares on uus kraamiait sadamasillale ehitatud.

Pärnus on sadamasuus sõjaajal põhjalastud laev „Iris“ suuremalt osalt ära koristatud, et sisseõitu laevadele hädahohtaks teha.

Peale nende tööde on veel muid vähemaid tehtud. Kavatsatud tööd 1924. a.

Tallinna vanas sadamas kavatsetakse uue Lääne muuli viimane täitmata jäänud osa täis täita, et sadama laduplatside pinda suurendada, sest laduplatsidest tuntakse suurt puudust.

Laduplatside juuremuretsmiseks lohutakse endise hobusetallide hoovi peal olevad barakid ja tallid maha.

Tallinna uues sadamas on kavatsatud mineva aastal algatud juureveeteede võrku täiendada, elektrivalgustust sisse seada ja silda pikendada.

Narvas ja Narva Jõesuus vanad sadamasillad parandada ja uued juure ehitada.

Triigi-Leisil (Saaremaal) uus sadamasild ehitada.

Sisemistel veeleedel on kavatsatud Tartus sadama-
sild 50 j. sülda, Võõbus, Peipsi järvel, ka sadama-
sild ehitada ja Mustveel Peipsi järvel sadamat järvest
lätama muuliga piirata.

Peale selle teostatakse veel süvendustöid ja jooks-
vaid remonditöid sadamates.

Soome.

(Helsingi Eesti saatkonnalt)

Heinaseemnete sisseveo piiramine Soomes. Põllutööstusminister on keelanud järgmiste seemnete sisseveo Soome: timot, väljaarvatud Eesti timot, mida on lubatud sisse vedada; punane ristikkein, väljaarvatud Eesti, Rootsi ja Norra seeme; kollane ristikkein, väljaarvatud Eesti, Latvia, Rootsi ja Norra ristikkein. Sellega on Eesti ristikkeina seeme tunnistatud Soomes kõlblikuks. Selleks on igatahes kaasa aidanud see asjaolu, et Eesti heinaseeme on oma kvaliteedi poolest hea ja et väliskontroll ei luba halba seemet välja vedada. Prantsusmaa on pakkunud Soome põllumeestele seemnekaeru. Üldine arvamine maal on, et Prantsuse kaer ei ole Soome kliimale kohane.

Liha sisseveokontroll Soomes. Vabariigi President on kinnitanud uue seaduse liha kontrolli kohta Soomes. Seaduse järele asutatakse Helsingi linna liha sisseveo kontrollamiseks riigi kontrolljaam ja triikiini-uurimisbüroo ning triikiinibürood Ameerika peki kontrollamiseks Hango, Turku, Vaasa, Oulu ja Viipuri linnades.

Kontrollmaksud on järgmised:

loomad	Smk. 25:—	fükk (alla 60 kg.)
sead	25:—	" (alla 20 kg.)
lambad ja kitsed	15:—	"
vasikad	15:—	" (alla 60 kg.)
pörsad	10:—	" (alla 20 kg.)
hobused	25:—	"

ning tükeldatud lihast 3 Smk. 10 kg. li ja selle osalt. Kui sealihha sisse veetakse tükeldatult paladena, maks-
takse triikiinibüroole lisamaksuna 15. penni kg. li.

Laevühendus Eesti-Soome vahel. Soome valitsus on Soome Aurulaevaseltsiga kokku leppinud, et lähemal ajal hakkab „Poseidon“ kaks korda nädalas sõitma Hango-Tallinna vahel. Põhjuseks olla posti saatmise hõlbustamine Lääne-Euroopa.

Tehnilises kõrgekoolis on keegi masinainseneri kandidaat saanud oma diplomitööks niisuguse laeva konstrueerimise, mis oleks sünnis iga päev edasi-tagasi Helsingi-Tallinna vahet sõitma, oleks uueaegne ja varustatud abinõudega kõikumise vastu. Eeldatakse, et laev kord ehitatakse riigi kulus.

Soome osavõtmise väljamaa messedest. Välisminister on annud „Soome Messe“ O/Y'le ja keskaubakojale kokku Smk. 139.000.— osavõtmise loetamiseks Milano, Riia ja Dunkerque messedel käesoleval aastal. Kas Soome võtab osa Eesti messesest on veel teadmata ja on see arvatavasti rippuv sellest, kas Eesti võtab osa Soome messesest 1–6 juulil.

Kansallis-Osake-Pankki puhas kasu aastal 1923 oli 30.8 milj. Smk. Aktsionäridele jagatakse

dividendina 17/0, nagu eelmiselgi aastal. Aktsia-
kapitaal on 150 milj. Smk.

Soome põllumajandusattashee colonel Collan sõitis eila Peterburi kaudu Riiga. Jutuajamisel Col-
lan'iga selgus, et ta katsub neid lahkarvamisi, mis siiani Eestis-Soome vaheline kaubaleping tekitanud põllumeeste ringkondades, kõrvaldada, tahab tutvuda Eesti oludega, eriti oli ta agraarküsimusest huvitatud. Avaldas soovi, et Eesti ja Soome põllu-
mehed sagedamini vastastikku õpereisusid teeksid ja üks teist rohkem tundma õpiksid.

Tsheho-Slovaakia dumping Soomes. Viimastel aegadel on Tsheho-Slovaakiast toodud Soome rohkesti klaaskaupa, mille hind on 25% odavam Soome omast. Soome ajakirjandus arvab, et siin on otse-
kohese dumpingiga tegemist, siin olla hind odavam kui omal maal.

Soome sissevedu veebruarikuus oli 297,9 milj. Smk. ja väljavedu 140,3 milj. Smk., sisseveo ülekaal jaanuari-veebruari kuude jooksul kokku 319,3 milj. Smk., ehk umbes niisama suur kui Eesti sisseveo ülekaal tervel 1923. aastal.

Puukaubaturg. Rootsi ja Soome ajakirjandus toonitab, et Vene ilmumine puukaubaturule on põh-
just annud hindade langemisele. Puukauba väljavedu järgmised arvud 1000-des standartides:

	Rootsi	Soome	Vene
1913. a.	1095	771 umbes	739
1921. a.	546	590	36
1922. a.	1027	820	103
1923. a.	925	898	208

Arvatakse, et käesoleval aastal Vene väljavedu edasi kasvab.

Poola.

Poola-Prantsuse kaubandus 1923. a. Ametliku statistika põhjal on Prantsusmaa Poolamaale välja vedanud 1923. a. 10 esimese kuu jooksul 69.078.000 frangi väärtuses kaupa. Sellest arvust 25.048.000 frangi eest tooresaineid, 39.924.000 fr. eest läbitöötatud ja 4.106.000 fr. eest luksuskaspeid. Tooresainetes on esimesel kohal vill (7.984.000 fr.) siis tulevad: vaha ja vaik (4.656.000 fr.) nahad (6.647.000 fr.) puuvill (3.275.000) seemned, perlmutter, taimerasvad, raud j. n. e. vähema tähtsusega. Ümbertöötatud kaupadest on tähtsamad gummi (13.611.000 fr.) karvnahad (4.512.000 fr.) autod (2.360.000 fr.) masinaosad (2.314.000 fr.) tanniin (2.311.000 fr.) siidiriie (1.837.000 fr.) värvid (1.382.000 fr.) keemilised ained (1.135.000 fr.) raamatud (1.010.000 fr.), siis villane riie, konservid, klaas ja kristall, arstirohud, oliivõli.

Luksusartiklitest veefi sisse:

Viina (17.333.000 fr.) lõhnaõlisid (1.811.000 fr.) liköörisid (587.000 fr.) ja pärlid (375.000 fr.).

Poolast veefi 1923. aastal Prantsusmaale 110.220.000 frangi eest. Sellest summast läheb tooresainete arvele 55.941.000 fr., toiduainete 42.240.000 fr. ja tööstusproduktide peale 9.039.000 franki. Kõige täht-

samad väljaveoained olid – puu (40.926.000 fr.) ja suhkur (35.239 000 fr.). Kartulitärklis veefi välja 4.341 000 fr. eest. Siis tulevad järjekorras seaharjased (2.034 000 fr.) väävel (1 793.000 fr.) isink (1.740.000 fr.) iselluots, udusuled, lina (833.000 fr.) nahad j. n. e. Toiduainetest võiks peale suhkru nimetada kartulid (3.870.000 fr.) mune (2.152.000 fr.) seeni (535.000 fr.) humalaid ja kodulinde (71.000 fr.).

Ümberlõigatud ainetest veefi välja petrooleumi (4.741.000 fr.) tikke (944.000 fr.) masinaid (733.000 fr.) mõõblit (550 000 fr.) riidet (220.000 fr.). Ülevaatusarvud näitavad, et Poola 1923. aastal Prantsusmaale rohkem välja vedas kui seal sisse tõi. Poola väljavedu Prantsusmaale on 1920. a. 23.929.000 frangi pealt tõusnud 110.220.000 frangi peale 1923. aastal. Selle vastu on Prantsuse kaupade sissevedu sama aja jooksul 149.600.000 frangi pealt langenud 69.078.000 frangi peale.

Poola-Vene posti konventsioon. Poola ministrite nõukogu on Poola-Vene posti konventsiooni ratifitseerimiseks oma nõusolekut avaldanud.

Poola-Vene kaubaleping. Poola-Vene kaubalepingu eelõõdedega on juba niikaugele jõutud, et 8 s. k. p. kaubandusministeeriumis ministrite nõukogu kokku tuleb seda küsimust läbi vaatama.

Elukalliduse langemine. Statistiliste andmete põhjal on elukallidus veebruari teisel poolel 0,23 protsenti langenud. Langemine kogu kuu kohta oli 2,16 protsenti. Provinisides oli hindade langemine suurem ja tõusis kohati 9 protsendini.

Tubakamonopol. Tubakamonopol on Poolas juba kaks aastat maksmas, aga riik ei ole veel raha puudusel, jõudnud kõiki tubakavabrikuid osu teel omandada. Läänud aastal alustasid tööd kaks riigi tubakavabrikut ja osteti juure üks. Korraldatakse tubakaladusid, peasjalikult idapoolses riigi osas. Eravabrikud tähetakse kõik ära osta ja ära keelda müügiks ja ka enesetarvituseks tubakat kasvatada. Kaheksa riigi tubakavabrikut tarvitavad 4 500.000 kg. 50.000 000 kuld frangi väärtuses.

Hinnaalandused saapa ja tekstiilitööstuses. K. a. 31. jaanuaril langesid saapahinnad keskmiselt 10% võrra. Põhjuseks loetakse sise- ja ka väljamaa tooresainete hindade langemist. Ametivõimud kavatsavad aga ka neid viimaseid hindu kontrollleerida, et spekulatsiooni kõrvaldada, olles arvamisel, et saapa hinnad veel rohkem langema oleks pidanud. Riide kaubamajad on kaubandusministeeriumile teatanud, et nemad käesoleva kuu 5 päevaks riidekaupade hindasid tuntavalt alandavad, vastavalt tekstiilitöösturite poolt tehtud hinna kalkulatsioonidele. Üksikute artiklite juures oodatakse 40% hinnaalandust.

Valuuta operatsioonid. Lähematel päevadel kinnitab rahaminister kava, mille eesmärgiks on kergendusi luua välisvaluutaga opereerimistel. See annaks teatud pankadel õiguse ka välisvaluutas arveid avada.

Nitsuguste eesõigustega pangad võivad ka valuuta laenusid anda. Selles kavas on veel ette nähtud, et kõik pangad, peale eelpoolnimetatud eesõigustafute, võivad valuuta arvelt väljamaksusid teha, kui saadud summad Emissiooni Panga aktsiate ehk riigi valuutalaenupilettide ostmiseks tarvitatakse.

Daani.

Daani võleksport ja Eesti või. Läänud nädala lõpul äratas Daani ajakirjanduses suurt tähelepanu asjaolu, et Inglise alamkojas põllutööm. ministrilt Buxton'ilt küsiti, kas see tõsi, et Daanist Eesti ja Soome võid Daani või nime all Inglismaale saadetakse, mille peale minister vastas, et tal asja üle teateid pole, kuid et ta seda järele uurida laseb, kui talle kindlaid juhtumisi nimetatakse. See sõnum ajas Daani lehed ärevusse. „Berlingske Tidende“ lisis, asja üle kirjutades, juure, et ka Tšeho-Slovaakias Eesti võid Daani või nime all müüdüd. Lehe kaastööline käis ühte Daani põllutööm. ministeeriumi kõrgemat ametnikku krahv Danneskjold'i usulemas, ning viimane seletas järgmist. Kopenhagenist veetakse erilise Daani võimärgiga (Lurmaerke) märgitud ainult Daani oma võid väljamaale. Selle märgi kurjasti tarvitamisest ei või juitugi olla, sest võidväljaveo kontroll on Daanis väga vali. Küll tuleb aga mõne siinse eksportfirmale Eestist õige palju võid, mida need firmad väljamaale edasi saadavad. Võimalik, et nad tunnisi, millistes see või siit väljamaale läheb, oma firmamärgiga varustavad, ning et see asjaolu põhjust annud ütelda, et võid Daani märgi all Inglismaale saadetakse, kuigi see märk mitte eriline Daani võimärk (Lurmaerke) pole. Ka on tõsi, et Eesti võid Tšeho-Slovaakias Daani või nime all müüdüd. See või pole aga mitte Kopenhageni kaudu läinud. Kuidas see võimalik, et seda Daani võina müüdüd, ei või veel ütelda. Daani põllutööm. ministeerium on aga asja selgitamiseks sammusi astunud. – Selle seletuse vastu võttis „Berl. Tidende“ veergudel sõna „Sibirisk Ko“ (suurim väljamaa või ostja Daani firma) direktor Wolbye. Ta seletas, et Daani võleksportöörid kunagi väljamaa võid Daani või nime all pole müüdüd, vaid selle alati sõnaga „udenlandsk“ (väljamaa) äramärgivad. Krahv Danneskjold'i arvamine, et Daani võleksportöörid väljamaa võid mõnel juhtumisel oma märgi all müügile saadavad, olla väga ettevaatamata ja teha Daani transiitkaubandusele kahju. Eesti eksportöörid saada sellest midugi teada ning võida selle põhjal arvata, et Daani võleksportöörid ei taha Eesti võid tema oma lipu all purjetada lasta. – Et ümberlõigata juuttusi, nagu saadetakse Daanist Eesti võid Daani või nime ehk Daani firma märgi all väljamaale, juhtis Daani põllutööm. ministeerium ajalehtedes avalikkuse tähelepanu Daanis võidväljaveo kontrolli kohta maksvate määruste peale, millistes näha, et niisugune asi võimata. Nende määruste järele peab igaüks või sisse- ja väljavedaja end registreerima ning pidama autoris, raamatuid, millistes näha, kuidas ta sissetöodu võid tarvitab. Väljaveetat väljamaa või peab sõnaga „udenlandsk“ äramärgitud olema. Kõik väljaveetat Daani või pakitakse valmistuskohal pakkimismaterjali (emballøge) sisse, mis erilise Daani võimärgiga (Lurmaerke) märgitud, ning varustakse sama märgiga kontrollsedelitega või enese peal. Tühja pakkimismaterjali, mis varustatud „Lurmaerke“ga, ei tohi müüa, kuni see märk kõrvaldatud pole. Võid ja margariinkontroll kui ka politsei ja tollivõimud valvavad kõvasti selle järele, et väljamaa võid Daani või nime all müügile ei saadetakse. – Peale selle ütendas krahv Danneskjold ajalehtedes oma varemäid ütelsi ning seletas et maksvate määruste järele ei tohi Daanist väljaviidava väljamaa või peal isegi Daani kohanime ehk firmamärgi olla. – Nii näib siis ikkagi kindel olevat, et Daanist Eesti võid Daani või nime all müügile ei saadeta.

Daani kondenspiimatööstus a. 1923. „Den danske Mælkekondenseringsfabrik“ (Daani Piimakon-

denseerimisvabrik) Nakskov'is eksporteeris a. 1923 23 miljoni Dkr eest kondens. piima, millise hulga valmistamiseks tarvitati 50 miljoni kg. piima ja 6 miljoni kg. suhkurt. Puhast ülejääki peale kulude katmist - oli vabrikul läinud aastal 1.800.000 Dkr., millest aktsionäridele välja maksetakse 10^{0/0}. Oma aruandes läinud a. eest ütleb vabrik, et see aasta äri-likes suhtes õige hea olnud. Kondenseeritud piima tarvitamine väljamaal olla kasvamas ning selle tagajärjel ka ta toodang nii väljamaal kui Daanis. Eriti head tulud annud kondenspiima väljavedu 1923. a. esimesel 4-1 kuul.

Kopenhagen Meksiko kaupade laduplatsina. S. a. mais oodatakse Kopenhageni suuremat Meksiko kaubandusdelegatsiooni. Delegatsiooni ülesandeks olla tutvuneda Daani tööstus- ja kaubandusoludega ning pidada läbirääkimisi kavatsuste asjus, millede järele Kopenhagen soaks Meksikost Venemaale ja Baltimere maadesse saadetavate kaupade laduplatsiks. Daanlased arvavad, et selle plaani teostamisel laiaulatus- lised tagajärjed on.

Jääolud Daani vetes on praegu õige halvad. Viimase nädalal valitsenud kõva külma tõttu on Kategati ida- ja lõunaosa tugeva jääga kaetud, ning ka kogu Sund on kinnikülmanud. Isegi tugevad aurikud ei pääse enam oma jõul Sundist läbi, ning jäälõhkujatel on palju tööd. Täna on kõva lõuna- lääne tuul, ning on kuulda, et see kõigis Daani vetes jää liikuma pannud. Arvatakse, et see laevasõidule lähemal ajal väga suuri raskusi teeb.

Daani ärid Venemaal. Kontsessioonide pea- komitee Venemaal on tunnustanud Daani-Vene kau- bandusühisust „Danrusstorg“. Ühisus on asutatud a. 1923, ning ta põhikapital 400.000 Dkr.

Ameerika-Ühisriigid.

Vase tarvitus. 1923. aasta seadis uue rekordi vase tarvitamises rahu ajal Ameerika Ühisriikides. Selle maa tarvitus 1923. aastal oli suurem kui kunagi ennem 12 kuu jooksul, väljaarvatud 1918. aasta, kus 1.662.000.000 naela vaske ära tarvitati, millest suurem osa laskemoona valmistamiseks läks. 1923. aasta vasefoodang A. Ühisriikides oli 2.248.000.000 naela, millest omamaa tööstus 1.471.000.000 naela ehk 65^{0/0} ära tarvitas. Võrreldes 1922. aastaga näeme, et 1923. aasta foodang on 574.000.000 naela suurem ja 1921. aasta foodangust on ta kaks korda suurem. Enne- sõjaaegsetel aastatel 1912. ja 1913. oli keskmine aasta foodang 1.600.000.000 naela, millest omamaa umbes 820.000.000 naela ehk 50^{0/0} kuni 52^{0/0} ära tarvitas. Andmetest selgub, et 1923. aastal omamaa tööstus terve ennesõjaaegse aasta foodangu ära tarvitas. Järgnev tabel näitab vase tarvitamise kasva- mist Ameerika Ühisriikides (milj. naelades):

	Toodang.	Omamaa tarv.	0/0 toodangust.
1923 . . .	2.248	1.471	65
1922 . . .	1.505	897	59
1921 . . .	1.100	611	55
1920 . . .	1.700	1.054	62
1919 . . .	1.800	914	51
1918 . . .	2.432	1.662	68
1917 . . .	2.428	1.395	57

1916 . . .	2.259	1.470	65
1915 . . .	1.634	1.137	69
1914 . . .	1.534	702	45
1913 . . .	1.615	812	50
1912 . . .	1.582	820	52

1923. aastal veeti välja 773.000.000 naela vaske ja 1922. aastal 725.000.000 naela. Väljavedu 1912 ja 1913. aastatel oli vastavalt 724.000.000 ja 869.000.000 naela. Ühisriikide vase väljavedu on nüüd sama suur kui enne sõda.

Ühisriikide kullatagavarad. 1. jaanuaril 1924. oli Ameerika Ühisriikide kulla tagavara \$ 4.247.200.861, see on \$ 37.566.220 suurem kui 1. detsembril 1923 a. ja 313.725.246 dollarit suurem kui 1. jaanuaril 1923. a. Praegune kullatagavara on umbes 48^{0/0} arvatavast üleilmisest kulla fondist. Alates 1920. aasta mai- kuust on Ameerika Ühisriikide kullatagavara kas- vanud keskmiselt \$ 36.376.934 kuus.

1. jaanuaril 1924. oli raha tsirkulatsioon \$ 4.951.085.383 ehk \$ 44,22 ühe elaniku kohta. 1. det- sembril 1923. \$ 4.923.157.751 ehk \$ 44,01 ja 1. jaanuaril 1923. \$ 4.732.898.991 ehk \$ 42,81 ühe elaniku kohta.

Üldine raha tagavara 1. jaanuaril 1924. oli \$ 8.977.466.556, 1. detsembril 1923. \$ 8.836.908.196 ja 1. jaanuaril 1923, \$ 8.614.433.297.

Teated ettevõtete tegevusest.

Uued aktsiaseltsid ja osaühisused.

Esimene Tallinna tuletikuvabriku „Julius Trumm ja Ko.“ a/s. Tegevusala: Tallinna tuletikuvabriku Julius Trumm ja Ko. omandamine, eksploateerimine ja fikutööstuse edendamine, metsaainete ümber tööta- mine poolvalmis ja valmis saadusteks, ning nendega kauplemine sise- kui ka väljamaal oma ja komis- joni arvel. Asutajad: J. Trumm, A. Trumm ja A. Trumm. Põhikapitaal: Mk. 10.000.000, mis jaota- tud 10.000 akts. à Mk. 1.000.- (R. T. nr. 41/42-1924).

O.Ü. „Mete“. Tegevusala: Mitmesuguste alko- holsete ja alkohoolita jookide, nagu: veinide, piirituse, õlle, likööride, limonadi, seltersi jne. valmistamine ning niisuguste jookidega kauplemine. Asutajad A. Lillenberg, A. Seljamaa ja O. Jürgenfeldt. Põhikapit- taal: Mk. 3.500.000, mis jaotatud 70 osat. à Mk. 50.000.- (R. T. nr. 43-1924).

Ärikalender.

28. märtsil.

A/s. „Eesti Laenu Pank“, korralline peakoos- olek, kell 6 p. l., Tallinnas, Suur Karja t. 18.

Kauba Pank A/s., korralline peakoosolek, kell 6 p. l., Tartus, Suurturg 12.

Põhja-Eesti Ühispank“, korralline peakoosolek, kell 6 p. l., Tallinnas, Raekoja saalis.

29. märtsil.

A/s. „Nagel, Knabe ja Ko.“, korralline peakoos- olek, kell 6 p. l., Tallinnas, Uus t. 14.

A/s. „Karl Schoeme“, korralline peakoosolek, kell 6 p. l., Tallinnas, Harju t. 32.

O/ü. „**A. Fleming ja Ko.**“, korralline peakoosolek, kell 3 p. l., Tallinnas, Munga t. 5.

Viljandi likööri- ja veinivabrikute o/ü. „**Alko**“, korralline peakoosolek, kell 3 p. l., Viljandi linavabrik o/ü. ruumides, Lossi t. 33.

30. märtsil.

Kaubanduse ja tööstuse a/s. „**Anton Heilmann**“, erakorralline peakoosolek, kell 2 p. l., Tallinnas S. Karja t. 6.

Valga Pank, korralline peakoosolek, Valgas, Pihkva t. 6.

Eesti klaverivabrik „**Astron**“ a/s., korralline peakoosolek, kell 1 päeval, Tallinnas, Lai t. 34 (o/ü. „Esto-Muusika“ ruumides).

A/s. „**Räpina paberivabrik**“, erakorralline peakoosolek, kell 4 p. l. Tartus, Suurturg 3, advokaatide büroo ruumides.

Tartu Tööstuspank, korralline peakoosolek, kell 5 p. l., Tartus, panga ruumides.

A/s. „**Kultor**“, korralline peakoosolek, kell 11 e. l., Tartus, Lossi t. 1.

Tartu Majaomanikkude Pank, korralline peakoosolek, kell 11 homm., Tartus, Tähe t. 29.

31. märtsil.

Paberivabrik o/ü. „**Koill**“, korralline peakoosolek, kell 7 p. l., Tallinnas, Viru t. 9.

Esimese Eesti kinnit. Seltsi „**Eeks**“, volinikkudekogu koosolek, kell 6 p. l., Tallinnas, Lai t. 1.

Likööri ja napsivabrik o/ü „**Veritas**“, korralline peakoosolek, kell 6 p. l., Tallinnas, Dunkri t. 4.

Tubakatehase „**Havanna**“ o/ü., korralline peakoosolek, kell 3 p. l., Tallinnas, Kopli t. 20-a

1. aprill.

Tuludeklaratsioonide sisseandmise tähtaeg (v. „E. Majandus“ nr. 3 s. a.).

Trükitööstuse o/ü. „**Vaba Maa**“, korralline peakoosolek, kell 7 p. l., Tallinnas, Pikk t. 54/56.

Tähtsamad enampakkumised.

Meisade peavalitsus, suusõnalisel, 24. märtsil s. a. kell 12 p. Valga maakonna metsaülema kanitseleis, Valgas, Nikolai t. 2 – **palke**.

Meisade peavalitsus, 31. märtsil s. a. – **meisa** – 46,06 **hinnu**, 17 **üksuses** (Laiksaare vallamajas, Laiksaare meiskonnast).

Tähtsamad vähempakkumised.

Pärnu-Tallinna kitsaroopalise raudteevalitsus – mitmesug. mõõt. **telefoniposte** ja kitsaroopalise raudtee **liipreid**.

Tallinna linna valgustuse ja veemuretisemise komisjon, 24. märtsil s. a. – **700–1.000 tonni inglise gaasisüüt** (Wearmouth, Londonderry, Thornley).

Uued seadused ja määrused.

Kaubandus-tööstusministri täiendav määrus kulla ja hõbeda analüseerimise eest võetava maksu kohta. „R. T.“ nr. 101–1921. a. avaldud määrade asemel võetakse nüüd maksu iga kulla tk. pealt – 150 mk. ja iga hõbeda tk. pealt – 50 mk. (R. T. nr. 34–1924. a.).

Määrus kaupade väljaveo ja tollimaksude kohta. R. T. nr. 4/5–1924. avaldud väljaveo tariifi II A muudetakse järgmiselt: § 4 p. 1 b–bb–kuusepuust ümargused tarbepuud kuni 9 jalga pikad, läbi-möödus ladva otsast alla 5 tolli (enne 4 tolli) ja sama § p. 1 b–cc–kuusepuust, kuni 9 jalga pikad, läbi-möödus ladva otsast 5 tolli ja jämedamad (enne 4 tolli). (R. T. nr. 34–1924. a.).

Uus Pärnu-Tallinna kitsaroopalise raudtee jaamade vahelise kauguse tabel on avaldud R. T. nr. 39/40–1924. a.

Isiklikud teated.

Abielu varanduste lahutamise lepingud. Eduard Jaani p. **Laur** ja Magda Augusti t. **Laur**, sünd. Busch; Aleksei **Ivask** ja Luise **Ivask**, sünd. Ulbisson (R. T. nr. 36–1924. a.). Mihkel Jüri p. **Luts** ja Anna Hansu t. **Luts**, sünd. Köll; Adv Gustavi p. **Sannik** ja Evdokia Leontjevi t. **Sannik**, sünd. Tänav; Aleksander **Karlsberg** ja Elisabeth **Karlsberg**, sünd. Strauss; Georg Roberti p. **Mits** ja Rosalie Peetri t. **Mits**, sünd. Unt; Voldemar Johani p. **Steinfeldt** ja Rosalie Jaani t. **Steinfeldt**, sünd. Sponholz; Johann Jaani p. **Lifker** ja Pauline Hansu t. **Lifker**, sünd. Silberg; Max Johanni p. **Thulmann** ja Wally Karli t. **Thulmann**, sünd. Jakobson; Konstantin **Stackelberg** ja Emmeline **Stackelberg**, sünd. Riesenkampff; Otto-Magnos Magnusi p. **Stackelberg** ja Dorothea (Dolly) Evaldi t. **Stackelberg**, sünd. Ungern-Sternberg; Otto **Käänik** ja Alvine **Käänik**, sünd. Vähko; Georg Mihkli p. **Saare** ja Amalie Priidiku t. **Saare**, sünd. Behti; Ernst Jaani p. **Steinberg** ja Ida Peetri t. **Steinberg**, sünd. Klein. (R. T. nr. 39/40–1924. a.).

Turu ülevaated.

Rahaturg.

Eesti Panga arvetes läinud nädala kestel suuremaid muudatusi praeguse tegevus-seisaku tõttu ei olnud. Vähenemine kassas 73,5 milj. võrra tuli sularaha nõudmisest palkade maksmiseks.

Kahanemine välisvaluuta arvetes 13,7 milj. võrra tuleb panna seemnevilja ja loomatoidu ostude tasumise arvel väljamaal.

Selle numbriga läheb kaasa „Eesti Majanduse“ kolmanda köite sisujuhataja.

Laenude kasv kontokorrent arvetes ulatab 29,2 milj. peale, kuna diskonteeritud vekslid 8,9 milj. langemist näitavad.

Hoiusummad osutavad nõrka kasvumist, samuti nagu riigikassa arve.

Tähtsamate arvete seis Eesti-Pangas.

		(miljon markades)	
Aktiva.		11.III.24	19.III.24. Liikumine.
Kassa peap.	470,8	459,2	— 11,6
Kassa osakondades.	509,7	447,8	— 61,9
Välisvaluuta kassas, peapankades ja väljamaa vekslid	1.180,5	1.166,8	— 13,7
Diskont. vekslid	1.081,8	1.072,9	+ 8,9
Konto-korrent	2.547,6	2.576,8	+ 29,2
Passiva.			
Pangatahed	2.250,0	2.250,0	muutuseta
Riigikassa jooksev arve	2.036,5	2.084,5	+ 48,0
Hoiusummad	424,9	425,2	+ 0,3
Väliskohustused	95,1*)	—	—

*) 29. veebruaril s. a.

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutel nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi raudteedel (laiaropalisel, Paide-Tamsalu, Valk-Mõniste ja kindluse Nõmme-Vääna kitsaropalistel liinidel) kaupu laaditud järgmisel määral (vagunid):

	24—31. jaan.	1—6. veebr.	7—13. veebr.	13—21. veebr.	22—29. veebr.	1—7. märts.
Teravilja ja						
Jahu	109	87	77	74	87	90
Kartulid	13	19	6	13	24	19
Elusloomi	76	67	90	74	92	70
Linu	37	33	60	53	49	76
Põletispuid	590	541	629	551	534	557
Muud metsamaterjaali	254	288	427	508	499	521
Põlevkivi	110	57	122	57	126	95
Muud era-kaupa	904	804	1015	987	1068	931
Kokku	2093	1902	2426	2317	2479	2359
Raudtee veod	211	195	223	277	338	381
Kokku laaditud	2304	2097	2649	2594	2817	2740
Tallinna laiaropalisesse kaubajaama on samade aegade jooksul sisemaalt sisse tulnud:						
	1—7. veebr.	8—14. veebr.	15—21. veebr.	21—29. veebr.		
Teravilja ja						
Jahu	2	4	1	2	4	3
Kartulid	2	1	9	—	2	9
Põletispuid	286	278	436	339	382	226
Metsamaterj.	52	116	164	182	266	275
Linu ja takku	6	10	13	7	13	18
Muud erakaubad	41	3	59	42	41	47
Põlevkivi	50	51	42	24	57	64
Kokku	439	463	724	599	765	642

Viimased börs kursid*)

	London			Stockholm			Helsingi		New-York			
	1923 a.	1924. a.		1923 a.	1924. a.		1924. a.		1924. a.			
	21. III.	14. III.	21. III.	21. III.	14. III.	21. III.	13. III.	21. III.	14. III.	21. III.		
Naelsterling	—	—	—	17.63	16.31	16.31	—	171.50	171.85	—	4.28	4.2875
Dollar	4.699	4.282	4.304	3.756	3.80	3.794	—	39.91	39.97	—	—	—
Prantsuse frank	69.90	92.10	82.17	25.20	17.70	19.90	—	168	208	—	—	—
Helveetsia frank	—	—	—	69.65	65.75	65.60	—	—	—	—	—	—
Rootsi kroon	17.64	16.27	16.32	—	—	—	—	10 495	10 535	—	—	—
Soome mark	173.25	171.37	171.75	10.19	9.53	9.49	—	—	—	—	—	—
Daani kroon	24.53	27.56	27.59	71.90	59.20	59.00	—	620	626	—	—	—
Hollandi gulden	11.89	11.552	11.63	148.25	141.60	140.25	—	14.91	14.85	—	—	—
Eesti mark	—	—	—	—	—	—	—	10.60	10.60	—	—	—
Kuld per unts	88/2	96/3	95/11	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Praaga: Eesti mark noteeriti 12-dal 9,— 19-dal 9,—
 Naelsterling " " 151,25 " 151,—
 Dollar " " 35,25 " 35,15

*) London noteerib kurse: £ 1 nii mitu vastava maa rahaüksust. Mujal on noteerimisviis nagu Tallinnas, s.t. kurs näitab ühe naelsterlingi ja dollari hinda oma maa rahaüksustes ja kõikide teiste valuutade hinda 100 üksuse eest.

Tallinna börs kursisedel

Kuupäev		1 dollar	1 naelsterling	1 biljon Saksa r. mk.	100 Soome marka	100 Rootsi krooni	100 Daani krooni	100 Prantsuse frk.	100 Holl. gulden.	1 Lat	100 Tšehosl. kr.	1 kuld rubla	100 Itaalia liiri	100 Helveetia fr.
17.III	O.	378,5	1619	—	941	9915	5800	1785	14000	71,50	1085	188	1620	6575
	M.	379,5	1626	94,—	951	10.015	5900	1835	14100	73,—	1115	—	1650	6625
	T.	379,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18.III	O.	378,5	1618	—	941	9915	5800	1875	14000	71,50	1085	188	1620	6575
	M.	379,5	1625	94,—	951	10.015	5900	1925	14100	73,—	1115	—	1650	6625
	T.	379,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19.III	O.	378,5	1622	—	941	9925	5880	1970	14000	71,50	1085	—	1580	6575
	M.	379,5	1629	94,—	951	10.025	5980	2000	14100	73,—	1115	—	1610	6625
	T.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20.III	O.	378,5	1622	—	940	9940	5900	1925	14000	71,50	1085	188	1620	6565
	M.	379,5	1629	94,—	950	10.040	6000	1975	14100	73,—	1115	—	1650	6615
	T.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21.III	O.	378,5	1624	—	938,5	9925	5900	1960	14050	71,50	1085	188	1630	6565
	M.	379,5	1631	94,—	948,5	10.025	6000	2010	14150	73,—	1115	—	1660	6615
	T.	379,5	1631	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22.III	O.	378,5	1626	—	939	9950	5900	1985	14050	71,50	1085	188	1630	6565
	M.	379,5	1633	94,—	949	10.050	6000	2035	14150	73,—	1115	—	1660	6615
	T.	379,5	1633	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem Ameerika sort.	pd.	570—700	Kohvi, Kesk-Ameerika sordid	4200—5000
„ „ sõre Ameerika	„	650—720	„ Mexiko	—
A/S. Rotermanni tehaste jahud:			Tee, lahtine Pekoe broken, Java	4600—4800
nisu, pehme, ...	„	520—640	„ „ Orange Pekoe, Java	5600—6000
„ sõre	„	640—670	„ „ „ Tseilon	6000—6600
„ pehmed, teised sordid	„	—	„ „ „ Moning. Hiina	4200—4400
Rukki jahud	„	295—300	Suhkur, peenike, valge, Saksamaa	1100—1110
püül	„	410—455	Java	—
Nisu, Vene	„	—	Poola ja Tšehoslovaakia	1130—1150
Rukis Eesti	„	280—285	Siirup, kartuli, B 42°	775
Vene, ...	„	255—260	„ „ „ B 38°	—
Kaerad, toidu, Eesti	„	255—260	„ „ „ Glucose	750
seemne, Vene	„	275—295	Sool, lahtine	54—55
Odrad, ...	„	—	Heeringad, Yarmouth, Mattie	tünn 4500—4800
Erned, rohelisted, Eesti	„	—	„ Shotti Mat Full	4800—5000
Hollandi	„	—	„ „ Mattie	4700—4900
Riis, Burma II.	„	660—680	„ Norra Full	—
Kartulid, eksport fob Tallinn	„	—	Islandi	2500
piirituse	„	—	Liha, sea, I. sort	pd. 1440—1480
Kartuli tärgiks „Superieur“	„	625—640	looma, I. sort	900—1100
Pilm, pudelites	ltr.	20	Pekk, eksport. I s.	—
Või, meierei, eksport	pd.	4500—4600	Heinad, aasa	vaguniviisi —
Margariin, väljamaa	„	1920—2000	Õilkoogid, linaseemne	270—275
Juust, kohalik, Schweitsi.	pd.	2320—2520	„ „ „ palmi	215
Kaseiin	„	700—1000	„ „ „ päevalille	270—275
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	„	16—17	„ „ „ soja	345—355
II. s.	„	14—15	Nisukliid	195—210
Kakao, Inglis	„	1200—1400	Rukkikliid.	—
Ameerika	„	1100—1200	Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars. 42,25—49,75
Hollandi	„	1600—1700	„ „ „ Mitkal, ekstra	34,5—36,75
Kohvi, Rio, Santos	„	3200—3800	Lina, Liivi R.	pd. 2400—2450
„ „ „	„	—	Võru-Petseri	2750—2850

Lina seemned, õli 87 1/2% basis fr. Tall.	—	Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela	pütt 745
" külvi 98—99 " . . . . . pd.	—	Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela fr. Kunda.	—
Takud, Codilla I. . . . . "	—	Tsement, Portland, Aseri	690
" II. . . . . "	—	Kriit, toores " . . . . . pd.	85—100
Kivisüsi, auru, Yorkshire 2k. pest.	59—62	" pestud . . . . . "	110—130
" Newcastle . . . . . "	57—58	Asfalt . . . . . "	160
" sepa . . . . . "	64—66	Tõrv, kivi . . . . . "	—
Koks, valu . . . . . "	95—100	" puu . . . . . "	—
" gaasi . . . . . "	85	Lubi . . . . . "	—
Põlevkivi, I. sort . . . . . "	10	Gips, tükikeses frko Isborsk	—
Põlevkivi, II. sort . . . . . "	7,5	" jahvatatud " . . . . . "	—
" III. " . . . . . "	5	" krohvimise, loko " . . . . . "	70
Raud, sordi . . . . . "	280—300	Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	6100
" talad (T) . . . . . "	230—	Puumaterjalid, saetud D/B/B/ Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	—
" vits . . . . . "	440—490	Puumaterjalid . . . . . "	—
" raud plekk . . . . . "	420—460	" IV s. . . . . "	—
" " tsingitud . . . . . "	720—760	" propsid; 7×7 . . . . . "	—
Teras Inglis. . . . . "	—	" liiprid . . . . . "	—
" Saksa . . . . . "	—	Põletispuud, sega 20% okaski, k. sld.	5300—5600
" nikkel . . . . . "	—	" . . . . . "	—
" vedru . . . . . "	450—500	Nahk, talle, Eesti kodumaa too- resnahast valmistud . pd. I s.	4400—4600
" . . . . . "	—	Nahk, talle, Ameer. tooresn. val- mist. . . . . I sort	5000—5200
" tööritstade . . . . . "	1100—1200	Nahk talle, Ameer. tooresn. val- mist. . . . . II sort	4400—4600
" talle . . . . . "	320—340	Toores nahk väikesed ja suured .	—
Malm . . . . . "	240—250	Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	5800
Inglitina . . . . . "	7520—7600	Prahid :	
Seatina . . . . . "	1000—1100	Lina	—
Vask, plekk punane . . . . . "	4100—4900	Tallinn — Stettin . . . . . tonn	—
" valge . . . . . "	3700—4700	" — Ghent . . . . . "	—
Tsink-plekk . . . . . "	1600	" — Dundee . . . . . "	—
Masinaõli, Vene, Nobel No. 6.	535—540	" — Belfast . . . . . "	—
" Ameerika . . . . . "	540—550	" . . . . . "	—
" solaar . . . . . "	—	" . . . . . "	—
" Vacuum Vene . . . . . "	1000—1300	Takud + 0/0	—
" auto . . . . . "	700—750	Puumaterjalid D/B/B/ standard	—
Tsilindriõli, Vene . . . . . "	600—730	Tallinn — London . . . . . "	—
" Ameerika . . . . . "	500—700	" — E. C. C. P. (Ingl. idarand)	—
Põlevkivi õli . . . . . "	180—240	" — Antwerpen . . . . . "	—
" pigi . . . . . "	300	" — Southampton . . . . . "	—
Nafta, Vene . . . . . "	240—260	" — Manchester . . . . . "	—
" Ameerika . . . . . "	225—230	" . . . . . "	—
Petrooleum, Vene . . . . . "	230—290	" . . . . . "	—
" Ameerika . . . . . "	280—290	" . . . . . "	—
Bensiin, Vene . . . . . "	600—650	" . . . . . "	—
" Ameerika . . . . . "	600—650	" . . . . . "	—
Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob ltr.	\$ 0,20	Segakaup . . . . . tonn	—
Pesuosoda . . . . . pd.	185—195	Tallinn — Stettin . . . . . "	—
Seebikivi 72% Inglis . . . . . "	540—590	" — London . . . . . "	—
Parafiin 50'—52° . . . . . "	—	" — Stockholm, või . . . . . "	—
" 120°—134° . . . . . "	—	" . . . . . "	—
Parkimise ekstrakt . . . . . "	850	Kartulid . . . . . "	—
Väävel, õie 98% . . . . . "	360—400	Tallinn . . . . . "	—
Värvid, nigrosin vees sulav, välj. pd.	8500	" . . . . . "	—
" tsinkvalge Saksa roh. PZ. pd.	1680	" . . . . . "	—
" Prantsuse . . . . . "	1680	" . . . . . "	—
" tinavalge Inglise . . . . . "	1450	" . . . . . "	—
" ooker Prants. . . . . "	300	" . . . . . "	—
Väetisained Superfosf. „Silva“ (k. 6 pd.)	—	" . . . . . "	—
" 17-18% fr. Tallinn. . . . . "	—	" . . . . . "	—
" Superfosf. E. T. K. must kukk (k. 6 pd.) 18—20% fr. Tallinn.	—	" . . . . . "	—
" Thomasjahu k. 100kg. 15-17%	—	" . . . . . "	—
" Kaalisool, 30% kott 6 pd. frko jaam 40% . . . . . "	—	" . . . . . "	—
" Kainiit 12% lahtine, ... pd.	—	" . . . . . "	—
" Norra salpeeter, kott 6 pd.	—	" . . . . . "	—
" Vosvoriit, Eesti 6% . . . . . "	—	" . . . . . "	—
Paber, rotatsioonil . . . . . "	400	" . . . . . "	—